

Datum
2020-11-27
Vår referens
Ida Sundberg
Utredningssekreterare
ida.sundberg@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Funktionsprogram för förskolor i Malmö **FSKF-2020-7227**

Sammanfattning

Funktionsprogram för förskolor i Malmö är ett styrdokument som ägs av förskolenämnden och som beskriver hur förskolans olika professioner ser på barnens bästa förskola, hur förskolan är och ska vara en del av staden samt hur en arbetsmiljömässigt god miljö kan säkerställas för personalen.

Syftet är att förskolorna ska bli mer likvärdiga sett till funktionalitet, att förskolenämnden ska bli en tydligare beställare och att erfarenheter av tidigare planeringsprocesser förmedlas. Funktionsprogrammet är lika delar en kravställning som ett sätt att förmedla till olika aktörer som är involverade i planeringsprocessen av nya förskolor hur förskoleverksamhet bedrivs.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner Funktionsprogram för förskolor i Malmö.
2. Förskolenämnden godkänner att föreliggande Funktionsprogram för förskolor i Malmö ersätter det funktionsprogram som antogs av förskolenämnden 20161130.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse Förskolenämnden 201216 Funktionsprogram för förskolor i Malmö
- Funktionsprogram för förskolor i Malmö

Beslutsplanering

Ordförandeberedning FSKN 2020-12-07
Förskolenämnden 2020-12-16

Ärendet

Hur funktionsprogrammet ska användas

Funktionsprogram för förskolor i Malmö är ett styrdokument som ägs av förskolenämnden och som beskriver hur förskolans olika professioner ser på barnens bästa förskola, hur förskolan är och ska vara en del av staden samt hur en arbetsmiljömässigt god miljö kan säkerställas för

personalen.

Syftet är att förskolorna ska bli mer likvärdiga sett till funktionalitet, att förskolenämnden ska bli en tydligare beställare och att erfarenheter av tidigare planeringsprocesser förmedlas.

Funktionsprogrammet är lika delar en kravställning som ett sätt att förmedla till olika aktörer som är involverade i planeringsprocessen av nya förskolor hur förskoleverksamhet bedrivs.

Dialogen mellan de olika aktörerna som bygger förskola är viktig och funktionsprogrammet utgör grunden och stommen för denna dialog. Behov som förskolan har ska genom funktionsprogrammet göras begripliga för arkitekten och andra aktörer som omvandlar funktionskraven till rum och miljöer.

Myndighetskrav och resultat av utvärderingar av nybyggda förskolor har arbetats in i funktionsprogrammet. Målet är att alla krav vid tillsyn ska vara kända redan i tidiga skeden av planeringen. Krav som formulerats av verksamheten och av fackliga organisationer ska också vara tydliga. De erfarenheter Malmö har av utbyggnad av förskolor har också tillgängliggjorts för att bidra till den nationella kunskapsbank som byggs upp i dessa frågor. Malmö är en kommun i framkant när det gäller utformning av förskolor, funktionsprogrammet bidrar till att sprida de erfarenheter som finns i organisationen till andra kommuner och till statliga myndigheter.

Vad funktionsprogrammet styr

Funktionsprogrammet har en hög generaliseringsnivå för att det ska kunna gälla alla nybyggnationer av förskolor. Det finns också en tydlighet i vilka projekt som är lämpliga att gå in i, förskolenämnden blir en mer kravställande beställare utifrån såväl kostnadsperspektivet som verksamhetsperspektivet. Staden ska inte bygga förskolor som blir dyra att både bygga och bedriva verksamhet i.

Exempel på ställningstaganden i funktionsprogrammet är:

- Förskolor kan se ut på många olika sätt men funktionerna ska vara likvärdiga.
- En förskola i två plan bör inte ha färre än 80 platser, en förskola i tre plan bör inte ha färre än 120 platser.
- En ny förskola bör inte rymma färre än 80 barn, betydligt större enheter är att eftersträva.
- Förskolan har avdelningar som organisatoriska enheter.
- Avdelningar planeras inte för äldre eller yngre barn. Utformningen av förskolan ska inte avgöra hur verksamheten kan organisera sig.
- Ingångsvärdet är att förskolegården ska vara tillgänglig för allmänheten efter verksamhetstid. Ansvar för skötsel bör därmed delas med andra aktörer.
- Samnyttjan av parkering och angöring ska alltid utredas.
- Personalytor kan samnyttjas med andra verksamheter (främst grundskola) om kommunikationsvägar finns inomhus.
- När en förskola delar gård med bostäder bör inte förskolan ta hela gården i anspråk under verksamhetstid. En yta bör vara avsedd endast för de boende.
- De pedagogiska ytorna bör ligga runt cirka 65 % av byggnadens totala yta.
- Värmeböljor ska ses som en planeringsfaktor, byggnaden ska kunna kylas ner.

- Cirka hälften av de ytor som barnen vistas på längre stunder utomhus ska ha tillgång till skugga. Alla sandlådor ska vara skyddade från solens starka strålar.
- Ett skötrum ska inte delas av två avdelningar på grund av smittorisk.
- Förråd för pedagogiskt material bör delas av flera avdelningar för mer resurseffektiva inköp.
- Det ska möjliggöras för att flytta ut funktioner till utemiljön. Den omställning verksamheterna gjort under pandemin ska vara möjliga att göra på ett redan genomtänkt sätt.
- Boverkets planeringsnorm med tre zoner i utemiljön bör brytas upp. Bland annat ska de yngsta barnen få tillgång till en vild zon med vegetation och naturligt markmaterial.
- Ett staket behöver sällan vara högre än 120 cm för att fylla sin funktion.

Förskoleverksamhetens involvering i funktionsprogrammet

Arbetet med revideringen av funktionsprogrammet påbörjades 2018 då en fokusgrupp bildades. Flera pedagogiska professioner, ledning, lokalplanerare och fackliga företrädare deltog. Syftet med fokusgruppen var att införliva pedagogisk och verksamhetsmässig kompetens i kravställningen inför uppförandet av en ny förskola. Syftet var också att öka kunskapen i verksamheterna om vilka planeringsmässiga ramar som finns vid ett nybyggnadsprojekt och hur ekonomi kan kopplas till planeringsprocessen. Fokusgruppen gav olika perspektiv att se på frågor och utmaningar kopplade till utformning och funktionalitet.

2019 minskades antalet medlemmar i fokusgruppen och fokus låg på att bearbeta antaganden som skulle ligga till grund för det nya funktionsprogrammet. Gruppen antog rollen som referensgrupp och behövde ge en mer samlad röst för det pedagogiska och arbetsmiljömässiga perspektivet.

Under hösten 2020 har även barns syn på utevistelse på förskolegårdar inhämtas. Sexton förskolor har besökts för att lyssna in barnens tankar om sina utemiljöers kvalitéer och brister. På grund av pandemin och smittorisken har mötet med barnen endast skett utomhus och då även avhandlat endast utemiljön. Barnens perspektiv har arbetats in i funktionsprogrammet på samma villkor som fokusgruppen och referensgruppen. Vid besöken på förskolorna har även personal intervjuats, främst för att förbättra kravställningarna.

Förskolenämnden blir en tydligare beställare

Parallellt med funktionsprogrammet har ett lokalprogram utvecklats som är ett mycket konkretiserat verktyg. Lokalprogrammet fungerar som kontrollfunktion och checklista för varje enskilt nybyggnadsprojekt. I lokalprogrammet finns normerande ytor – ungefärliga ytangivelser - för hur stort ett specifikt rum behöver vara för att kunna fylla sin funktion och för att förskolan ska kunna ha det antal barn som förskolan är byggd för. Det är också en kontrollfunktion att de pedagogiska ytorna inte får för liten andel av byggnaden, att alla funktioner finns med och att myndighetskrav uppnås.

Funktionsprogrammet kommer att revideras mer löpande än tidigare. Genom den mer aktiva beställarroll som funktionsprogrammet och lokalprogrammet ger möjlighet till kommer kunskap om vad som fungerar för verksamheten, vad som blir kostnadsdrivande och vad som blir bäst för barnen kunna konkretiseras och direkt appliceras i dialogen med arkitekt och byggherre.

Likaså möjliggör den struktur som upparbetats för beställardialogen att politiska viljeriktningar som får påverkan på förskolans utformning direkt kan implementeras i den ordinarie planeringsprocessen.

Ansvariga

Gabriella Fricke Enhetschef

Agneta Sjölund Ekonomichef

Peter Lindberg Förvaltningschef